

דבר העורך

לא אף לא שצף ולא קצף

בבית הכנסת 'הר צבי' שבירושלים, התפלל יהודי שבע ימים והדור פגים בשם ר' שמעון, שהיה מקפיד על קיום מצוות קלה ככתמורה, ואולם מצוה אחת היה מחבב באופן מיוחד, ומייקר בכל נפשו ולבו. היתה זו מצוות 'ברכת המזון'.

בימי חג הסוכות, השכינים בסוכות הסמוכות היו מתענגים לשמוע את ר' שמעון מברך את ברכת המזון בהתרגשות, בכונה, בדקדוק גדול ובנעימות מתוקה שאין דומה לה.

הנושא התמיה את רבי יוסף זייבלד, וידידו רבי שמשון פוליקמן, שגרו בשכונת לר' שמעון ברחוב 'צפניה'. באחד הימים הם ניגשו אליו ושאלוהו: 'אמור לנו, במה שונה מצוה זו משאר מצוות? מדוע זכתה דווקא מצוות 'ברכת המזון' לשימת לב וכבוד רש כזוה מצדך?'

השיב ר' שמעון וסיפר: בילדותי כשהייתי כבן 11 שנה הגיע לבחון אצלנו בחיידר הג"ר רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל מייסד 'הדף היומי'. כפרס על הידיעות המצוינות הוא נתן לנו 'מתנת חיים', כאשר דיבר בלהבת קודש על חשיבות ומעלת ברכת המזון, והקריא לנו את דברי הבאר היטב (סימן קפה ס"ק א) שמביא את דברי אליהו זוטא (סימן קפה אות א) שאין אות פ בברכת המזון, כי כל המברך ברכת המזון בכוונה אין שולט בו לא חוץ אף לא שצף ולא קצף, ומזונותיו מצויין לו בריוח ובכבוד כל ימיו.

סיים המהר"ם שפירא וקרא לתלמידים, שכל אחד יקבל על עצמו בקבלה חזקה לברך ברכת המזון בכוונה, ויריחו צ'ק תתום מהבאר היטב שלא יהיה להם צרות, כי אם פרנסה בריוח כל החיים.

הילד שמעון, קיבל על עצמו להתחזק בברכת המזון בכוונה. לאחר כמה שנים פרצה השואה הנוראה, ובתור 'לסקציה' התפלל להקב"ה שינצל בזכות הקבלה לכוון בברכת המזון, ופתאום לחס לו יהודי שעמד מאחוריו 'תאמר שאתה טבח ואני העורך שלך', כך היה ושלחו אותם למטבח המחנה, ותמיד היו מזונותיו מצויין לו ברווח.

כעבור כמה חודשים קצין נאצי רשע פקד עליו לחפור תוך שעתים בור בקוטר 2 מטרים בעזרת פטיש קטן, ורק אם יצליח במשימה יחזור למטבח. בדרך נס חלפה משאית עם חיילים גרמניים שרגמו אותו בירקות שהיו במשאית, כעבור זמן עבר משאית עם חיילים פולניים שבוים מורעבים, שביקשו ממנו את הירקות והסכים לתת להם את 'חפרו עברו את הבור. הוה זמן קצר העיסקה בוצעה, החיילים חפרו את הבור, וקיבלו את הירקות בשכרם. כעבור פחות משעתיים הקצין הנאצי חזר ומלמל בהלם 'תמיד ידעת שעליכם היהודים שומר אלוקים'.

סיים השכן, כך ניצלתי מהמלחמה בשלום, לא פלא שאני מברך ברכת המזון בכל הכח והכוונה הראויה (מתוך ספר בני מאמינים, ואמונה שלמה חלק ה' עמוד קפא).

בברכת התורה

קעיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'מנת פתיחה בסעודה'

פתיחת בני המעיין לסעודה

תקציר: תקציר סדרת המאמרים בנושא 'סעודה כהלכה'; הגיליון הראשון בסידרה מספר 432, בנושא 'אכילה לפני הסעודה'. הגיליון השני 433 'משקאות בסעודה'. הגיליון הנוכחי 434 'מנת פתיחה בסעודה'. הגיליון הבא 435 'ריקודים באמצע הסעודה'. והגיליון האחרון בסדרה 436 'קינוחים בסוף הסעודה'.

נושא הגיליון: האוכל מנת פתיחה בתחילת הסעודה, האם צריך לברך עליה ברכה ראשונה, ומדוע?

נהוג כיום בסעודות רבות, בעיקר בסעודות גדולות ומפוארות, להגיש לסועדים הנכבדים מנת פתיחה ממאכלים

עשר תעשר

הודעה חשובה לציבור המדקדקים בהלכה בענין תעשרה יתקיים שיעור בעל תנן הלכתי חשוב ונהוג

בענין זהירות במעשרות

בגדול החיות לשוב ולעשר כל אחד במינו לאחרי רישת בחנות במשנת מין הזחריא ותלמידי

עיי הרה"ר ר' חיים ברטל שליט"א

בן הגאון הגדול רבי יחזקאל ברטל זצ"ל - מגדולי תלמידי החזון איש המעשר המעשר בחנות - והאם ירדו בכעלים לענין חלות המעשר? (אנאנוש של השליח לומר קישורין) תיקון הקבאת של בעל החנות למעשר כדי שיהא לו רון בעלים לענין מעשר? האם המעשר יכול להחממת כספיה על דבר שלא בא לעולם

השיעור יתקיים א"ח ביום חמישי פרשת צו י"ח אדר ב' תשפ"ד בהימדים שימק קרלין רחוב חסדי קרלין 1, שבתים בית ישראל ירושלים

שמוע ותודי נמשכס

ב.ב. חרשו: נתון לקבל תוכנית על השיעור מידו יום חמישי בשבת הבוקר - בהרמחה בכו השיעורים 02-5377885 - מלוחה מס 9

נושא שיעורים נשלמים בחלטה המועמדת לכתוב ליכם על תנאי התורה
אם אין מקום אין מורה קליפת השיעורים בחנות והם מתקיימים רק בחנוה החיבת שלכם
ועוד בענין חלקי בחנות השיעורים: רוב יום ובעל 053-332-6004

ענין יודי
הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

נתון לפרסום ישיעור זה חלקו השיעורים המועמדת יום חמישי חלולת פסח ובענין חלולת פסח 05-70-10-05 - מלוחה 1
לפרסום ישיעור זה חלולת פסח ובענין חלולת פסח 05-70-10-05 - מלוחה 1
כפרת נתון לפרסום ישיעור זה חלקו השיעורים המועמדת יום חמישי חלולת פסח ובענין חלולת פסח 05-70-10-05 - מלוחה 1

ברכה לאחריה מספיק שהוא גם זן ונחשב בכלל ברכת המזון. והמאירי (ברכות דף מא:); ביאר כי מתערב במעיו, ולכן הוא חלק מהשביעה. מלבד מאכלים הבאים לאחר הסעודה, שטעונים ברכה גם לאחריהם. עוד ביאר כתב **במרשה** (סימן קעז ס"ק א), בשם **תלמידי רבינו יונה** (ברכות פרק ו דף כט: מדפי הרי"ף), שברכת המוציא כבר כלה, אבל ברכת המזון עדיין לפניו.

2. פת ופרפת

נפטרי בהמוציא: מבואר **במשנה** (ברכות דף מב.) בירך על הפת, פטר את הפרפרת, ופירש **רש"י** (ד"ה ברך), ו**תוס'** (פסחים דף קטו. ד"ה והדר), ו**המרדכי** (ברכות אות קלו), ו**הראב"ד** (דף כט. מדפי הרי"ף), שהכוונה לדברים שממשיכים את האכילה, כגון גדים ותמרים וירקות, שהיו אוכלים אותם בתוך הסעודה בין מנה למנה, ואינו טעון ברכה כי הוא צורך הסעודה, שמחמתם הוא אוכל יותר. ואינו דומה למאכל שבא לעיכול המזון שצריך ברכה לפניו.

ולפי זה הסיקו **בתוס'** (שם) לגבי מרור בליל הסדר, שלא צריך לברך לפניו 'בורא פרי האדמה', כי הוא נפטר בברכת 'המוציא', שנחשב כדברים הבאים מחמת הסעודה, שהרי ירקות גוררים את הלב לאכילה, והמרור נקרא 'פרפת הפת'.

לא נפטרי בהמוציא: מאידך לדעת **הרשב"א** (ברכות דף מא:), ו**החיינו** (מצוה תל), מאכל שבא לגרור את תאות האכילה שיתאוה לאכול יותר, טעון ברכה לפניו ואינו בכלל דברים הבאים מחמת הסעודה, כי ברכת 'המוציא' מיוחדת לפת ופוטרת רק את הטפל ומלפת את הפת, או מאכל שבא לזון ולהשיבע, ואינה פוטרת מאכלים שבאים לתענוג בתוך המזון בכדי לגרור את הלב לאכילה.

ובחינוך הוסיף וחילק, בין זית מליח באמצע הסעודה שבא לפתוח את תאות האכילה וטעון ברכה לפניו, לתמרים באמצע הסעודה שאין טעונים ברכה לפניהם, כי תמרים זייני.

3. הכרעת הפוסקים

נפטרי בהמוציא: לדעת רוב הפוסקים, **הטור** (סוף סימן ערב), ו**הב"ח** (סימן קעו), ו**המגן אברהם** (סימן קעד ס"ק יא), ו**החיי אדם** (כלל מג סעיף ו), כל דבר שכוונתו לגרור את תאות האכילה, כגון לימונים מלוחים, נחשב שבא מחמת הסעודה, ולא צריך לברך עליו. אך אם נועד בשביל העיכול, אין בו צורך סעודה, וצריך לברך עליו.

מאידך לדעת **הלבנוש** (סימן קעז סעיף ב) ו**המהרש"ל**, אפילו כאשר כוונתו לגרור את הלב צריך לברך עליו.

ספיקא דדיבא: ומסקנת **המשנ"ב** (סימן קעד ס"ק טו, שער הציון ס"ק מה) לגבי פירות מלוחים שנועדים לעורר את התאבון, המנהג שלא לברך עליהם, ויש להם על מה לסמוך. שמחמת המחלוקת נהגו להקל, כי ספק ברכות להקל, אך הרוצה לצאת מהספק, יברך לפני הסעודה ויפטור את הפירות שיאכל בסעודה.

ומדויק במשנ"ב (וכעין זה בחיי אדם) שדימהו למחלוקת הפוסקים האם מברכים על י"ש באמצע הסעודה (הובא

הטעונים ברכה בסעודה שאינם טפלים לפת, כגון פירות (הע"ך: רימונים תמרים ענבים ותפוזים, האדמה: אננס מלון אבטיח אשכוליות) משובחים (שלמים, חתיכות, מרוסקים, שייקים), ויש לדון האם פטורים מברכה ראשונה כי באים לפתוח את התאבון, או חייבים בברכה ראשונה כיון שאין מלפתים את הפת. ומה הדין באוכלם באמצע הסעודה. והאם יש הבדל בין מאכלים מלוחים למתוקים?

1. המוציא לחם מן הארץ

כללא דמלתא: חז"ל קבעו כלל יסודי במהלך 'סדר הסעודה' לפיו נקבעים דיני ברכות הנהנין בתוך הסעודה, ברכת הסעודה שמבשר על הלחם 'המוציא לחם מן הארץ' כוללת ופוטרת את כל המאכלים והמשקים הקשורים לסעודה, ונקראים "דברים הבאים מחמת הסעודה". ואינה פוטרת את המאכלים שאינם קשורים לסעודה, ונקראים "דברים שאינם באים מחמת הסעודה".

סדר הסעודה: ישנו כמה דרגות בקשר של המאכלים לסעודה, החשבים "דברים הבאים מחמת הסעודה", מלפת את הלחם, בא לשובע, פירות ומשקים.

א. דבר שמלפת את הפת עצמו, כגון גבינה שמורחים על הלחם, כיון שבא רק מחמת הפת טפל בכל אופן, אפילו כשאוכלו בפני עצמו.

ב. אוכל המוגש בסעודה למזון ושובע, כגון גדים ובשר, נטפל לסעודה אפילו אם בפועל אוכלם בנפרד לגמרי מהפת.

ג. פירות המוגשים בסעודה, בתחילתה או בסופה, דינם יבואר בהמשך.

ד. משקים המוגשים בסעודה, מים, קפה, יין, משקאות חריפים מיצים ושייקים, חלקם נכללים בברכת הסעודה, שאין אכילה בלי שתיה, וחלקם לא קשורים לסעודה מפני חשיבותם (התבאר בהרחבה בגיליון 433).

הבלכות ברכת מאכלים בסעודה, יש הגדרה מיוחדת בדיון עיקר וטפל, והוא 'טפל לסעודה', וזאת בנוסף לשלושת סוגי ה'טפל' הקיימים בדיון 'עיקר וטפל' - 'טפל המלפת', 'טפל המשמש', ו'טפל בתערובת', (כפי שהתבאר בגיליונות עומק הפטו 412-411 בגדר עיקר וטפל בברכות).

קיים הבדל מהותי בין שלשת סוגי הטפל הרגילים, לדיון של 'טפל לסעודה', שכן בסוגי 'עיקר וטפל' הרגילים, הכוונה שהעיקר והטפל נחשבים 'אכילה אחת', ואילו 'טפל לסעודה' הכוונה שכל המאכלים טפלים לסעודה למרות שאינם 'אכילה אחת' כיון שהם 'סעודה אחת', וכשמבשר 'המוציא' על הפת שהוא המאכל החשוב שבסעודה ועיקר השביעה, הברכה פוטרת כל מה שמיועד למזון ושביעה והוא חלק מהסעודה, אפילו אם העיסודה נמשכת כמה שעות, וכבר סיים מזמן לאכול את הפת עצמה.

ברכת המזון: הכלל האמור שייך רק בברכה לפניה, שברכת המוציא שהיא ברכה מיוחדת לפת, פוטרת רק מה שטפל לסעודה. אבל לגבי ברכה אחרונה, ברכת המזון פוטרת כל מה שאוכל בתוך הסעודה אפילו שאינו 'טפל לסעודה', וכמו שביאר **הרשב"א** (ברכות דף מא:); כי לגבי

שבא לעורר את התאבון.

מברך: מאידך לשיטת הרבה פוסקים, בזמננו אכילה הפירות בתחילת הסעודה באה לתענוג, 'שנוש לפני הסעודה', ואינו רצף ישיר לשביעה של הסעודה, והסיבה שאוכלם כעת, כי הפירות מתעכלים הכי טוב לפני הסעודה, וגורם עיכול קל לזמנות הבאות, ואינו דומה לפרפרת הפת שהיה בזמן חז"ל שדרכם היה להביא מאכלים לגרור את הלב לאכילה, אבל באכילת פירות כיום צריך לברך עליהם ברכה ראשונה, שהרי לפעמים מוגשים לקינוח סעודה, או בין מנה למנה, ומה שבמקרה החליטו להגישו לפני האכילה אינו פוטרו מברכה, שאם המטרה בהם לפתוח את הלב לאכילה.

וכן נוקטים הגר"ש **אוינברבאן זצ"ל** (ותן ברכה פרק ה, וקונטרס התשובות קעז ב), **ויש אומרים בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל** (וזאת הברכה עמוד 78), **והגר"ב זצ"ל** **אבא שאול זצ"ל** (שו"ת אור לציון חלק ב פרק מז אות טו), **והגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל** (שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן כא, קובץ מבית לוי חלק ה עמוד קנב עדות הג"ר מרדכי גלבר), **ואבני ישפה** (שו"ת חלק ב או"ח סימן יב), **וזאת הברכה** (עמוד 78 ועמוד 278), **ופסקי תשובות** (סימן קעז אות ד), שצריך לברך על הפירות בתחילת הסעודה.

והוסיף בזאת הברכה, שאם ידוע שהפרי בא לעורר את התאבון לא יברך. ומה שכתבו בשם הגר"ש אלישיב שאין צריך לברך, הכוונה היא בסעודות מפוארות, שהפירות באים לעורר את התאבון, ולכן לא צריך לברך עליהם. אבל על אכילת פירות סתם צריך לברך.

ולדעת הגר"ח **קניבסקי זצ"ל** (בנתיבות ההלכה חלק לה עמוד 328), פירות שאוכלים בתחילת הסעודה לעורר את התאבון, ספק אם מברכים עליהם, וכמדומה שמברכים.

נימוק נוסף לברך, כתב בספר **ותן ברכה** (פרק ה), לאחר חקירה ודרישה אצל גדולי המומחים התברר, שמאכלים מתוקים בתחילת הסעודה, אינם מעוררים את התאבון, ונמצא שאכילת הפירות היא רק לתענוג.

לצאת מהספק: לדעת **התשובות והנהגות** (כרך א סימן קעז, כרך ג סימן טט), **ותפארת צבי** (שו"ת חלק ב סימן פא), **ורבנות אפרים** (שו"ת חלק ד סימן נד, חלק יג סימן יז), **והלכה ברוה** (סימן קעז סיף 1), **והלכות יום ביום** (ברכות חלק א פרק יג סיף יד), **ושערי הברכה** (פרק ח אות יז, ובהוראה לרבני הילכתא), **ומגילת ספר** (ברכות סימן ל אות ט), כיון שנחלקו גדולי הפוסקים האם בזמננו מנת פתיחה של פירות בא לגרור את הלב לאכילה ואינו מברך לפניו, או שבזמננו אינו בא לפתוח את בני המעינים, מספק אינו יכול לברך ש'ספק ברכות להקל'. ומכל מקום עדיף לצאת מהספק, לאכול ולברך לפני הסעודה מעט מהפירות פחות מכזית, ולכיון לפטור את הפירות שבסעודה.

והוסיף בתשובות והנהגות, שמסתבר להכריע, שבסעודת חתונה וכדומה נחשב חלק מהסעודה, כי רגילים בכך, כמו ביין בשבת ויום טוב שרגילים לשנות כך.

בהרחבה בגיליון הקודם מספר 433), האם נפטר מברכה כיון שגורר את תאות המאכל, או אינו נפטר מברכה וגרע ממים שאין אכילה בלא שתיה'. עוד נחלקו ביי"ש בתחילת הסעודה, האם לכל הדעות צריך לברך כי ממילא היה שותה יי"ש בכל בוקר, ואינו בא מחמת הסעודה. או דלמא תלוי בכל אחד לפי טבעו ויתכן שנחשב חלק מהסעודה.

4. פירות בסעודה

אכילת פירות בסעודה יש לה כמה משמעויות חלוקות, ותלוי באיזה צורה מגישים את הפירות, כדי להכריע האם נחשב חלק מהסעודה ונפטר בברכת המוציא או לא.

מלפת: כאשר הפירות מוגש כמלפת (כמו סלט וולדורף במנה ראשונה, או פאי פירות במנה עיקרית), לכל הדעות אינו מברך עליו. כאשר קובע סעודתו רק על הפירות אינו מברך על הפירות, ויש חולקין (שו"ע סימן קעז סיף ג, משנ"ב ס"ק טו).

קינוח: פירות המוגשים לקינוח 'קומפוט' ולא לשובע, אינו חלק מהסעודה, שכבר סיים את השביעה בסעודה, ואוכל פירות לעכל את המזון, נמצא שהוא חלק נפרד שאינו רצף ישיר לסעודה, וצריכים ברכה לפני האכילה. ולא מועיל שהיה דעתו עליהם בשעת ברכה, וגם לא מועיל שהיה מונח לפניו בשעת ברכת המוציא, ואפילו היו הפירות מבושלים אינם נפטרים פתח, וצריך לברך עליהם את ברכתם הראויה, ורק מה שאוכל בפועל יחד עם פתח, נחשב טפל (שו"ע סימן קעז סיף א, משנ"ב ס"ק ד). ויש בהז שטיות נוספות ויבואר אי"ה בגיליון 436 בנושא 'קינוחים בסוף הסעודה'.

5. פולמוס מנת פתיחה

אינו מברך: כאשר מגישים את הפירות כמנת פתיחה נחלקו פוסקי זמננו האם צריך לברך עליהם ברכה ראשונה, לשיטת הרבה פוסקים, עיקר המטרה באכילת הפירות היא לפתוח את הלב לאכילה ולעורר את תאות המאכל, (המתכונים הללו הם על בסיס פירות וכדומה, ואף אחד לא גיש גלידה בתחילת הסעודה...), ואם כן נפטר בברכת 'המוציא' כדין 'פרפרת הפת' שנחשב חלק מהסעודה לפי הכללים של מלפת. וכבר הכריע המשנ"ב שמנהג העולם לא לברך על מאכלים שגוררים את הלב למאכל, וגם פירות בתחילת הסעודה גוררים את הלב לאכילה, ואפילו אם אצלו אינו גורר, בטלה דעתו אצל כל אדם.

וכן נוקטים בספר **בית ברוך** (על החיי אדם כלל מג אות כא), **והגר"י ניסים קרליץ זצ"ל** (חוט שני ברכות עמוד קסח), **ויש אומרים בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל** (ותן ברכה פרק ה, ישועות דניאל סימן קעד סיף ז הערה 16, הלכות יום ביום ברכות חלק א עמוד תקנ"ג), **והגר"י יצחק זילברשטיין** (אבני דרך חלק ח עמוד קנד), **והגר"י יצחק זילברשטיין שליט"א** (חשוקי חמד ברכות דף מא:), **והגר"י שלמה זלמן אולמן זצ"ל** (ישועות דניאל עמוד קכ), **ותן ברכה** (פרק ה עמוד 92-93 שכך מנהג העולם), שהאוכל מנת פירות בתחילת הסעודה, לא צריך לברך, כי בתחילת הסעודה נחשב

משיב כהלכה

סיכום הגיליון:

דינים העולים

א. **טפל לסעודה:** דברים הבאים מחמת הסעודה (למזון ושובע, ללפת) נפטרים בברכת 'מוציא' על הפת, דברים שאינם באים מחמת הסעודה טעונים ברכה לפנייהם. אך אינם טעונים ברכה לאחריהם שנפטרים בברכת המזון כי הכל זן ומשביע, ומתערב במעיו.

ב. **פירות:** פירות שאוכלים בסעודה, כאשר מוגש ללפת לא צריך לברך עליהם. כאשר מוגש כקינוח בסוף הסעודה יש לברך עליהם, אפילו אם דעתו עליהם ומונחים לפניו ב'המוציא', ואפילו מבושלים, ורק מה שאוכל עם לחם ממש נפטר.

ג. **מנת פתיחה:** כאשר הפירות מוגשים בתחילת הסעודה נחלקו הפוסקים, יש אומרים שאינו מברך, כי באים לעורר את התאבון, ונחשב חלק מהסעודה. ויש אומרים שמברך עליהם, כי עיקרם לתענוג, ולא לעורר את התאבון, ויש מחלקים שבסעודות מפוארות כגון חתונה פטור מלברך כי מיעוד לגרור לאכילה.

ד. **לצאת מהספק:** יש אומרים כיון שנחלקו הפוסקים אם צריך לברך, ולכן עדיף לצאת מהספק לברך ולאכול קודם הסעודה על מעט מהפירות פחות מזכית, ויכון לפטור את הפירות שיאכל בתוך הסעודה.

הפרס השבועי 100 שקל מזומן
הזוכה בפרס גיליון 433 בסך 100 שקל מזומן
האברך החשוב הר"ד שמעון משה ישראל שליט"א
ישיבת מיר ביהמ"ד המרכזי עזרת נשים החדש

שאלה: מה הדין בריקודים באמצע הסעודה לגבי ברכת הנהנין?

בסעודת החתונה מסלקים את השולחנות בשעת הריקודים לפני ברכת המזון, ומשאירים אוכל ששולחן הכבוד, ויש גם אוכל כבר, והשאלה אם צריך לברך ברכה ראשונה וברכה אחרונה על מאכלים שהדרך להגישם בסעודה (בורסק, צ'ולנט, שתיה), קינוחים (פירות, קומפוט, גלידה), ומה הדין בשותה לצמאו מחמת הריקודים?

מקורות: גמ' (ברכות דף מא:); תוס' רא"ש רשב"א (שם), טור שו"ע מט"ב וביאור הלכה (סימן קע"ז סעיף ב), חו"א (או"ח סימן כז), הליכות שלמה (פסח פרק ט הערה 366), אור לציון (חלק ב סימן יב אות ג), חוט שני (ברכות עמוד קע"א), שבט הלוי (חלק א סימן רה הערות על סימן קע"ז), וזאת הברכה (עמוד 78 ועמוד 278).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה יכול לזכות בפרס. בחירת הזוכה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדיית. התשובות המובחרות שילבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהגיש תשובה, מספיק לעיין במראה מקום אחד!
 נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תיחשב לשבוע הבא). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שוחח 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. במדור 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, גיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

המדור הוקדש לעילוי נשמת

הגה"צ רבי נפתלי ב"ר יעקב הלברשטאם בעל דברי נפתלי
מטשאקאווא צ"ל נלב"ע י"ז אדר תשפ"ב ת.נ.צ.ב.ה.

עדכוני הלכה

מודעה בתחנת אוטובוס

הערת הגר"מ מיכאל רוטמן שליט"א: בהמשך למה שהתארך בגיליון 433 בדבר האיסור לתלות מודעה הטעונה גניזה במקום שעלול לבוא לידי ביזיון, יש לחקור כאשר עומד בתחנת אוטובוס ורואה מודעה עם צילום של מגילת אסתר העומדת למכירה, והמודעה חייבת גניזה, וניכר שעתידה לבוא לידי ביזיון, להירטב ולימחק בגשם / ליפול ברוח / להיתלש על ידי עובדי הניקיון, ולהתגולל באשפתות, האם מצד דיני ממונות מותר להוריד את המודעה, ואין חשש מזיק לבעלים כי היה אסור לו לתלות את המודעה.

ואדרבה בהורדת המודעה, מקיים מצוה לאפרושי מאיסורא, ואולי מדין הצלת כתבי הקודש מוטל עליו להוריד את המודעה, וצ"ע.

נושא הגיליון הבא:

'ריקודים באמצע הסעודה'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת

הגאון הגדול רבי רפאל אביגדור יחזקאל ב"ר עזריאל ברטלר צ"ל
מגדולי תלמידי החזון איש נלב"ע י"ח אדר א' תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
 שיעורים יומי עיון
 בית הוראה טלפוני
 ביורוי הלכה אקטואליים
 קו מידע הלכתי
 חוברות הדרכה

02-535-0-535 מכון הילכתא

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום לגרורות, ועוד...